

POSTANOWIENIE

22 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 22 kwietnia 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa J.J. i M.J.

przeciwko Bank w W.

o ustalenie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej Bank w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 8 marca 2023 r., I ACa 515/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od Bank w W. łącznie na rzecz M.J. i J.J. 2700 (dwa tysiące siedemset) zł kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu.

(G.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 stycznia 2022 r., XV C 1660/20, Sąd Okręgowy w Gdańsku ustalił nieważność stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu zawartej przez powodowych kredytobiorców z poprzednikiem prawnym pozwanego banku, zasądził od banku łącznie na rzecz kredytobiorców 43 496,61 zł i 23 659,62 CHF z odsetkami.

Wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację pozwanego banku.

Sąd drugiej instancji ustalił, że 19 maja 2006 roku strony zawarły umowę kredytu. Kredyt został wypłacony w czterech transzach, w sumie równowartość 48 593 CHF. W umowie wskazano, iż w przypadku kredytu udzielonego w walucie obcej kredyt zostanie wypłacony w złotych wg kursu kupna danej waluty, zgodnie z obowiązującą w banku w dniu uruchomienia transzy kredytu tabelą kursów walut dla kredytów hipotecznych w banku. Klient nie miał możliwości określenia w dniu podpisania umowy, jaką dokładnie sumę w CHF otrzyma, gdyż w dniu podpisania umowy nie była znana data uruchomienia kredytu, a z tego dnia był brany kurs wykorzystywany do ustalenia salda w walucie. Oznaczało to, że klient dowiadywał się o saldzie zadłużenia w dniu uruchomienia kredytu.

Aneksem z opatrzonym datą 16 września 2013 r., podpisanym przez strony 20 września 2013 r., w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - *Prawo bankowe* i niektórych innych ustaw, strony umowy ustaliły zasady spłaty kredytu w walucie obcej oraz sposób i termin ustalania kursu wymiany waluty obcej, na podstawie którego wyliczana miała być kwota spłaty kredytu. Strony postanowiły, że kredytobiorca może spłacać kredyt denominowany do waluty innej niż waluta polska w walucie kredytu lub w walucie polskiej.

Od 19 maja 2006 roku do 16 marca 2020 roku kredytobiorcy uiszcili na rzecz banku z tytułu spłaty kredytu w sumie 84 021,43 zł i 23 563,38 CHF.

Sąd drugiej instancji wskazał, że postanowienia umowy kredytu dotyczące indeksacji mogą być uznane za abuzywne, o ile nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c.), czyli nie zostały wyrażone prostym i zrozumiałym językiem w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13. Brak jest podstaw, aby uznać, że klauzule waloryzacyjne zostały wyrażone w umowie kredytu w sposób jasny i precyzyjny. Przede wszystkim strona powodowa jako konsument nie została przed zawarciem umowy poinformowana przez przedsiębiorcę o ryzyku kursowym w sposób, który mógłby uzasadniać przyjęcie, że główne świadczenie zostało sformułowane w sposób jednoznaczny.

Bez znaczenia jest fakt złożenia przez kredytobiorców oświadczenia, iż są świadomi ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko. Formalne

poinformowanie strony powodowej o ryzyku kursowym nie jest wystarczające dla uznania postanowień umowy dotyczących mechanizmu indeksacji za transparentne.

Skutkiem zawarcia w umowie klauzul indeksacyjnych jest ryzyko kursowe, ponoszone przez obie strony umowy, przy czym ryzyko ponoszone przez przedsiębiorcę jest ograniczone, zaś ryzyko konsumenta nie jest niczym ograniczone.

Sąd drugiej instancji wskazał, że za niedozwolone postanowienia umowne należy uznać te klauzule zawarte w umowie z konsumentem, które uzależniają wysokość kwoty w jakiej kredyt ma być wypłacony i zwrócony od decyzji tylko jednej ze stron, w dodatku strony silniejszej.

Wobec konkluzji, że umowa kredytu, zawierająca abuzywne klauzule obejmujące główne świadczenia stron, jako nieważna (bezskuteczna) *ex lege* nie wiąże stron ze skutkiem *ex tunc*, roszczenie kredytobiorców o zwrot spełnionego świadczenia było zasadne w świetle art. 410 k.c.

Pozwany bank wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na:

1) potrzebę wykładni art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, art. 65, 354, 358 § 2, art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385² k.c. oraz art. 69 ust. 3 pr.bank.;

2) potrzebę wykładni art. 189 k.p.c.;

3) istotne zagadnienie prawne związane z wykładnią art. 385¹ § 1 zd. drugie k.c. w związku z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 oraz art. 385² § 2 k.c. w związku z motywem dwudziestym pierwszym dyrektywy 93/13;

4) istotne zagadnienie prawne związane z wykładnią art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 oraz w związku z motywem dwudziestym pierwszym dyrektywy 93/13: czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany do waluty obcej klauzul odnoszących się do indeksacji kredytu kursem waluty obcej za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne i w konsekwencji przyjęcia upadku umowy jako konsekwencji wyeliminowania z niej mechanizmu indeksacji, kierując się zasadą

utrzymania umowy w mocy oraz mając na uwadze postulat przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w przypadku braku nieuczciwych warunków umownych, prawidłowe jest odwołanie się, jako do podstawy dla określenia oprocentowania zobowiązań kredytowych wyrażonych w walucie polskiej, do stawki referencyjnej WIBOR;

5) istotne zagadnienie prawne, związane z wykładnią art. 69 ust. 3 pr.bank., sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy wobec umożliwienia kredytobiorcom posiadającym kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska dokonywania spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonania przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie na podstawie wyżej powołanego art. 69 ust. 3 pr.bank., wzięwszy pod uwagę aksjomat racjonalności krajowego ustawodawcy, uzasadnione jest przyjęcie, że kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska są kredytami udzielonymi w złotych polskich.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Większość podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zmierza do możliwości obowiązywania umowy mimo niedozwolonego charakteru postanowień kursowych. Uchwałą pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, do rangi zasady prawnej podniesiono tezy:

1) w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów;

2) w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 u.s.n.), uniemożliwiają przyjęcie skargi kasacyjnej w oparciu o powyższe podstawy, gdyż wykluczają

istnienie stosunku prawnego po usunięciu z treści umowy kredytu indeksowanego źródła kursu walutowego. W celu uwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący musiałby zakwestionować tezę Sądu drugiej instancji o nieuczciwym charakterze przeliczników walutowych ustanowionych w umowie lub zakwalifikowaniu umowy jako umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej. W orzecznictwie jest utrwalona teza o niedopuszczalności stosowania kursów walutowych ogłaszanych jednostronnie przez bank.

Należy przy tym zaznaczyć, że na podstawie art. 3852 k.c. dla stosowania art. 3851 k.c. istotna jest chwila zawarcia umowy (uchwały w składzie 7 sędziów SN z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2, z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56), a nie ewentualne, późniejsze zmiany nieważnej umowy lub stanu prawnego (jak wejście w życie art. 69 ust. 3 pr.bank.), chyba że przepisy przejściowe stanowiłyby o sanowaniu nieważnych umów.

Problemów prawnych nie budzi art. 385¹ § 1 i 2 k.c. – które postanowienia charakterystyczne dla umów kredytów indeksowanych do franka szwajcarskiego są abuzywne, tj. tylko klauzula kursowa czy także klauzula ryzyka walutowego. Skoro będąc związanym uchwałą SN z 25 kwietnia 2024 r. Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie nie mógł uznać umowy kredytu za ważną, bezprzedmiotowe jest rozważanie abuzywności części umowy w postaci mechanizmu indeksacji.

Wykładni nie wymaga także art. 189 k.p.c. co do tego, czy w sytuacji, gdy kredytobiorcy przysługuje roszczenie o zapłatę, ma on interes prawny do wytoczenia powództwa wyłącznie o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego. Wprawdzie art. 189 k.p.c. nie może być podstawą ustalenia nieważności umowy, gdyż nieważność umowy jest jedynie przesłanką rozstrzygnięcia o innych żądaniach, w tym o żądaniu ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku kredytu. Jednak w praktyce orzecniczej przyjęło się orzekanie o ważności umowy rozumianej jako skrótowe określenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego mającego powstać na mocy spornej umowy. Przy tym dopóki nieważna umowa nie zostanie wykonana w całości lub z innych przyczyn nie przestanie wiązać, strona umowy ma interes prawny w ustaleniu nieistnienia stosunku kredytu, tj. nieważności

umowy kreującej ten stosunek, niezależnie od roszczeń powstałych w związku z wykonaną częścią umowy.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.

Na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. powodowi przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Min. Sprawiedl. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Dariusz Pawłyszcz

(G.G.)

[SOP]